

Yeşil Taksonomi ve Finansal Raporlama Beklentilerindeki Değişiklikler

Rahmi Yücel¹

Zeynep Türk Mühürçüoğlu²

Özet

Küresel ısınma ve çevresel sorunlar, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de gündemin en önemli maddelerinden biri haline gelmiştir. Bu bağlamda, sürdürülebilirlik kavramı hem bireysel hem de kurumsal düzeyde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Yeşil taksonomi, bu süreçte ekonomik faaliyetlerin çevresel etkilerini değerlendirerek, sürdürülebilir yatırımları teşvik eden bir sınıflandırma sistemi olarak ortaya çıkmıştır.

Yeşil taksonomi, finansal raporlamada önemli değişikliklere yol açmıştır. Şirketler, artık sadece finansal performanslarını değil, aynı zamanda çevresel etkilerini de raporlamak zorundadırlar. Yeşil varlık oranı gibi yeni metrikler sayesinde, yatırımcılar şirketlerin çevresel performanslarını daha iyi değerlendirebilmekte ve sürdürülebilir yatırımlara yönlenebilmektedir.

Bu çalışmada, yeşil taksonominin finansal raporlama üzerindeki etkileri incelenmektedir. Yeşil taksonominin ne olduğu, neden önemli olduğu, finansal raporlamaya getirdiği yenilikler ve gelecekteki beklentiler gibi konulara odaklanılmaktadır. Ayrıca, Türkiye’deki uygulamalar ve yeşil taksonominin finansal sektördeki dönüşümü hızlandırma potansiyeli değerlendirilmektedir.

1. Giriş

Dünya nüfusu hızla artarken ve yoksulluk, işsizlik, gelir adaletsizliği ve diğer taraftan çevre kirliliği iklim değişikliğinin neden olduğu küresel ısınma gibi sorunlar, bütün kurum ve kuruluşların gündeminde olup, sürdürülebilir kalkınma amaçlarının bu sorunlara katkı sağlanması beklenmektedir. Yeşil

1 Prof. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, yucel_r@ibu.edu.tr , Orcid: 0000-0001-8601-921X

2 Öğr. Gör., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Teknoloji Transferi Uygulama ve Araştırma Merkezi, zeynep.muhurcuoglu@ibu.edu.tr, Orcid: 0009-0001-7248-1726

taksonomi, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmaya katkıda bulunan faaliyetleri tanımlamaya ve değerlendirmeye olanak tanıyan bir sınıflandırma sistemi olarak görülmektedir (Kuzmin ve diğ., 2024:14). Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak amacıyla kullanılan finansman kaynaklarının raporlanmasında ortak bir dil kullanmak için oluşturulmuştur. Bu şekilde tüm kurumlara hangi ekonomik faaliyetlerin sürdürülebilir kalkınma amacı doğrultusunda kabul edilebileceğini ifade eden tanımlamaları da sağlamayı amaçlamaktadır (Canikli, 2022: 27).

“Yeşil taksonomi” kavramı son yıllarda özellikle finansal raporlama ve sürdürülebilirlik bağlamında büyük ilgi görmektedir. Yeşil taksonomi, neyin çevresel açıdan sürdürülebilir bir ekonomik faaliyet olarak kabul edilebileceğine dair ortak bir dil ve net bir tanım sağlamayı amaçlayan bir sınıflandırma sistemi olarak tanımlanabilir (Ecim ve Maroun, 2022:604). Yeşil taksonominin önemi, yatırım kararlarına rehberlik etme, çevresel risk değerlendirmesini kolaylaştırma ve kurumsal raporlamada şeffaflığını teşvik etme kabiliyetinde yatmaktadır.

Sürdürülebilir kriterlerini kodlayarak piyasa katılımcılarının hangi faaliyetlerinin çevresel hedeflere ulaşmaya katkıda bulunduğunu tanımlamalarına yardımcı olmaktadır. Taksonomi ekonomi piyasasında belirlilik ve şeffaflık sağlamayı amaçlamaktadır. Bu da sürdürülebilir projelere yatırım yapılmasını teşvik etmektedir. Bu sayede çevreye duyarlı uygulamaları sayesinde işletmeleri destekleyerek ortak bir dil oluşmasını sağlamış olur. Yeşil Taksonomi, piyasa için netlik sağlamak ve sürdürülebilirliği tanımlamak için yapılandırılmış bir yaklaşım sunmak, çevresel hedeflere uyumlu girişimlere yatırımı yönlendirmek ve yeşil iddiaların güvenilir, ölçülebilir kriterlere dayandığından emin olmak amacıyla tasarlanmıştır (Tettamanzi ve diğ., 2023:271).

Yeşil taksonomi, sürdürülebilir finans alanındaki gelişmeleri yönlendirmede merkezi bir rol oynamakta ve çeşitli ülkelerde sürdürülebilir üretim hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bazı ülkeler zaten yeşil taksonomiye benimsemişken, diğerleri ise bunu geliştirme aşamasındadır. Yeşil taksonominin ele aldığı ana sektörler arasında tarım, enerji, imalat sanayileri ve ulaşım yer almaktadır. Bununla birlikte, her ülke, çevre koruma çabalarını yeşil taksonomi araçlarını kullanarak kendine özgü bir şekilde sürdürmektedir (Daril ve diğ., 2023:557).

Dünyanın son dönemde ürettiği ekonomik politikalar nedeniyle artan üretim kapasitelerine oranla hammadde ve enerji kullanımının artması ve dolayısıyla çevrenin her koşulda bundan olumsuz etkilendiği göz önüne alındığında yenilenebilir enerji yatırımlarının önemi ortaya çıkmaktadır.

Fakat bu yatırımların maliyetlerinin yüksek olması kurum ve kuruluşların sürdürülebilir projelere yönelmelerini engellemektedir. Bu nedenle bu alandaki finansman uygulamalarının maliyetlerinin düşürülmesi için gerekli çalışmaların yapılması sağlanmalıdır (Şimşek ve Tunalı, 2022: 17)

Avrupa Birliği, 2050 yılına kadar dünyanın ilk iklim nötr bölgesi olmayı taahhüt etmektedir. Özellikle Avrupa Birliği'nin 2021 yılında işleme aldığı AB Taksonomisi bu alanda bir liste oluşturup yol gösterici olması açısından son dönemde uluslararası raporlama sistemi gibi kurumsal raporlamada karşılaştırılabilir ve güvenilir bilgileri içermesi açısından önemli bir sistem haline gelmektedir.

2. Yeşil Taksonomi Nedir?

Avrupa Birliği (AB) Taksonomi Tüzüğü, yatırımları sürdürülebilir projelere yönlendirmek için 2020 yılında yürürlüğe girmiştir. Kamu ve özel yatırımların, iklim nötr, iklime dayanıklı, kaynak verimli ve adil bir ekonomiye geçişi desteklemesi, Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM)'nin 2030 iklim ve enerji hedeflerine ulaşmada temel bir amaçtır. Sürdürülebilir finansman, Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) kapsamında, AB'nin iklim ve sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasında önemli bir rol oynar. Avrupa Komisyonu, çevresel olarak sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin listesini belirlemek için teknik tarama kriterlerini oluşturmuştur. AB Taksonomisi, yatırımcılara hangi ekonomik faaliyetlerin çevresel olarak sürdürülebilir olduğuna dair açık ve uygulanabilir tanımlar sunarak yeşil aklama riskini azaltmayı ve sürdürülebilir yatırımları artırmayı hedeflemektedir (TCTB, 2024).

Sürdürülebilir finans taksonomisi olarak da bilinen yeşil taksonomi, hangi ekonomik faaliyetlerin çevresel olarak sürdürülebilir kabul edildiğini tanımlamayı amaçlayan bir sınıflandırma sistemidir. Bu taksonomi, yatırımcılar, finans kuruluşları ve politika yapıcılar için netlik ve rehberlik sağladığından, daha sürdürülebilir bir ekonomiye geçişte çok önemli bir araç olarak hizmet etmektedir.

Yeşil taksonominin önemi, piyasa netliğini artırma, yatırımcılara güven ve güvence sağlama ve sürdürülebilir finans akışlarının ölçülmesini ve izlenmesini kolaylaştırma kabiliyetinde yatmaktadır. Taksonomiler uygun şekilde tasarlandıklarında “piyasa netliğini artırabilir, yatırımcılara güven ve güvence sağlayabilir ve sürdürülebilir finans akışlarının ölçülmesini ve izlenmesini kolaylaştırabilir” (OECD, 2020).

Ayrıca, taksonomiler, yönetmelikler ve kılavuzlar dahil olmak üzere yeşil finans standartları, finansman ve yatırımların ekoloji dostu ekonomik

kalkınmaya yönlendirilmesinde hükümetleri, yatırımcıları, şirketleri ve diğer paydaşları desteklemeyi amaçlamaktadır (Nedopol ve diğ., 2021:3724)

Yeşil taksonomi, yatırımlarının çevresel sürdürülebilirliğini değerlendirmek için gerekli bilgileri sağladığından yatırımcılar için de çok önemlidir. Çünkü “yatırımcılar ve finansörler için ekonomik faaliyetlerin ve projelerin çevresel sürdürülebilirliği hakkında bilgiye erişim çok önemlidir”. Buna ek olarak, Avrupa Birliği, AB Taksonomi Tüzüğü'nün 8. Maddesi uyarınca finansal ve finansal olmayan teşebbüslerin Taksonomi ile ilgili temel performans göstergelerini açıklama yükümlülüğünü getirerek önemini daha da vurgulamıştır (Partili, 2023).

Yeşil taksonominin etkinliğini ve toplumsal değişen koşullara ve ihtiyaçlara uyum sağlama yeteneğini artırmak için uygulama mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Kuzmin ve diğerleri (2024)'e göre taksonominin önemi aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

1. Küresel standartların uyumlaşmasına zemin hazırlayarak verilerin karşılaştırılabilirliğini artırabilir.
2. Kurumsal raporlama ve şeffaflığın güçlendirilmesini sağlar.
3. Şirketlerin iklim değişikliği ve düzenleyici gerekliliklere ilişkin riskleri etkin bir şekilde yönetmelerini sağlayarak, çevresel düzenlemelere uyum sağlama yetkinliklerini artırır ve bu risklere maruziyetlerini azaltır.
4. Kaynakların yeniden kullanımını, atıkların minimize edilmesini ve çevresel etkilerin azaltılmasını esas alan kapalı döngüsel ekonomik modelleri teşvik etmektedir.
5. Yeşil taksonominin bir diğer önemli katkısı, yeniliği teşvik etme potansiyelidir.
6. Yeşil taksonominin uzun vadeli etkilerinden biri, sosyo-ekonomik kalkınmaya olan olumlu katkılarıdır.

Yeşil taksonomi, sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin belirlenmesini ve desteklenmesini amaçlayan bir sistemdir. Çevresel sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda ekonomik dönüşümü teşvik eden yeşil taksonomi, birçok yönden stratejik bir öneme sahiptir.

2.1. Yeşil Taksonominin Genel Etkileri

Son yıllarda, küresel çapta artan çevresel endişeler, finans sektörünü sürdürülebilirlik kavramına yöneltmiştir. Bu kapsamda, “yeşil taksonomi” olarak adlandırılan bir sınıflandırma sistemi, ekonomik faaliyetlerin çevresel etkilerini ölçmek ve değerlendirmek için ortaya çıkmıştır. Yeşil taksonomi, ekonomik faaliyetleri çevresel sürdürülebilirlik açısından sınıflandırarak, finansal kurumların ve yatırımcıların çevresel riskleri daha iyi anlamalarını ve sürdürülebilir yatırımlara yönelmelerini amaçlamaktadır (Akçakanat ve Aksoy, 2023:2).

Yeşil taksonominin temel amacı, ekonomik büyüme ile çevresel koruma arasındaki dengeyi sağlayacak bir çerçeve oluşturmaktır. Bu sayede, finansal piyasalarda yeşil yatırımlara akım sağlayarak, düşük karbonlu ve çevre dostu teknolojilerin geliştirilmesi teşvik edilmektedir. Yeşil taksonomi, aynı zamanda, şirketlerin çevresel performanslarını ölçme ve raporlama konusunda daha şeffaf olmalarını sağlayarak, yatırımcılar için daha güvenilir bir bilgi kaynağı sunmaktadır. Bu sistem, ekonomik büyüme ile çevresel koruma arasındaki dengeyi sağlayarak, daha sürdürülebilir bir gelecek için önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir (Başoğlu, 2024: 24).

2.1.1. Finansal Akışların Sürdürülebilir Projelere Yönlendirilmesi

Yeşil taksonomi, finansal kaynakların çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlayan projelere yönlendirilmesine rehberlik eder. Bu yaklaşım, finansal piyasalarda sürdürülebilirlik kavramının daha net bir şekilde tanımlanmasına ve yatırımların çevresel etkilerinin şeffaf hale getirilmesine olanak tanır. Özellikle, yeşil tahviller gibi sürdürülebilir finansal araçların standartlara uygun şekilde tanımlanması ve düzenlenmesi, bu sürecin önemli bir parçasıdır. Bu sayede yatırımcılar, çevresel etkileri ölçülebilir ve güvenilir olan projelere yönlendirilerek, sürdürülebilir ekonomik büyümeye katkıda bulunabilir (Institute for Climate Economics [I4CE], 2021).

2.1.2. İklim Değişikliği ile Mücadelede Etkisi

İklim değişikliği ile mücadelede yeşil taksonominin rolü büyüktür. Bu sistem, yatırımcıları karbon ayak izini azaltan ve çevresel fayda sağlayan projelere yönlendirmeyi amaçlar. Yenilenebilir enerji, sürdürülebilir tarım ve enerji verimliliği gibi alanlar, yeşil taksonominin temel unsurları arasında yer almaktadır. Böylece, çevresel fayda sağlayan projelerin finansmanını artırarak iklim değişikliği ile mücadelede daha etkin bir destek mekanizması oluşturulabilir (Climate Bonds Initiative, 2022).

2.1.3. Şeffaflık ve Standartlaşma

Yeşil taksonomi, sürdürülebilirlik kriterleriyle uyumlu yatırımlar konusunda şeffaflık ve güvenilirlik sağlaması bakımından kritik bir öneme sahiptir. Yatırımcılar, yeşil taksonomi standartlarına uygun projelere yatırım yaparak yatırımlarının çevresel etkilerini daha net bir şekilde analiz edebilir. Bu durum, finansal piyasalarda yeşil yıkama gibi yanlış yönlendirmelere karşı etkin bir koruma sağlar. Aynı zamanda, yeşil yatırım standartlarının belirlenmesi, sürdürülebilir finansın güvenilir bir temel üzerinde büyümesine katkıda bulunur.

2.1.4. Biyoçeşitlilik ve Ekosistem

Biyoçeşitliliğin korunması ve ekosistemlerin sağlıklı işleyişinin desteklenmesi, yeşil taksonominin çevresel sürdürülebilirlik bağlamındaki diğer önemli hedeflerindedir. Bu sınıflandırma sistemi, ormansızlaşmayla mücadele, doğal habitatların korunması ve tarımsal biyolojik çeşitliliğin artırılması gibi projelerin finansmanını teşvik ederek ekosistemlerin devamlılığını sağlamayı amaçlar. Bu tür projelerin desteklenmesi, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını da teşvik eder (United Nations Environment Programme [UNEP], 2021)

2.1.5. Sürdürülebilir Ekonomik Dönüşüm

Yeşil taksonomi, fosil yakıtlara bağımlılığı azaltarak yeşil ekonomiye geçişi hızlandırmayı hedefler. Sürdürülebilir projelere yapılan yatırımlar, ekonomilerin çevre dostu ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşmasına katkı sağlar. Bu süreçte, karbon yoğun sektörler sürdürülebilir iş modelleri geliştirmeye teşvik edilir. Bu dönüşüm, sadece çevresel fayda sağlamakla kalmaz, aynı zamanda uzun vadeli ekonomik büyüme ve dirençliliği artırır. Yeşil taksonomi, finansal piyasaların çevresel sürdürülebilirliği desteklemesini sağlayan kritik bir araçtır. Şeffaflık, standartlaşma ve yönlendirme mekanizmaları sayesinde, yatırımcıların sürdürülebilir projelere güvenle yatırım yapmasını teşvik eder. Ekosistemlerin korunması, iklim değişikliği ile mücadele ve sürdürülebilir ekonomik dönüşüm konularında sağladığı katkılar, yeşil taksonominin hem çevresel hem de ekonomik anlamda stratejik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir (Yeşil Büyüme, 2024)

Sonuç olarak, yeşil taksonomi daha sürdürülebilir bir ekonomiye geçişte hayati bir araçtır. Netlik, güven ve sürdürülebilir finans akışlarını ölçme ve takip etme becerisi sağlayarak sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ve Paris Anlaşması'na ulaşılmasını desteklemektedir.

3. Yeşil Taksonominin Finansal Raporlamaya Getirdiği Yenilikler ve Değişimler

Çevresel sürdürülebilirlik konusunda artan küresel farkındalık, hangi ekonomik faaliyetlerin çevresel olarak sürdürülebilir olduğunu tanımlamayı amaçlayan bir sınıflandırma sistemi olan yeşil taksonominin geliştirilmesine yol açmıştır (Kolsi ve diğ., 2022:20387). Bu taksonomi, şirketlerin çevresel etkilerini raporlamaları için bir çerçeve sunmaktadır ve bu da finansal raporlama üzerinde önemli etkilere sahiptir. Sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği konularındaki küresel odaklanma artmaya devam ettikçe, yeşil taksonominin finansal raporlamadaki rolünün giderek daha belirgin hale gelmesi beklenmektedir (Bedenik ve Barisic, 2019). Uzmanlar, yeşil taksonominin finansal raporlamaya entegrasyonunun standart bir uygulama haline geleceğini ve kurumsal faaliyetlerin çevresel etkileri hakkında daha kapsamlı ve şeffaf açıklamalara yol açacağını öngörmektedir (Brühl, 2021:323).

2020'de yürürlüğe giren AB Taksonomi Yönetmeliği, ekonomik faaliyetlerin çevresel açıdan sürdürülebilir olarak sınıflandırılması için uyumlaştırılmış bir sistem oluşturmaktadır. Bu yönetmelik, finansal ve finansal olmayan şirketlerin taksonomiye uyumları ile ilgili temel performans göstergelerini açıklamalarını gerektirerek daha fazla şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlamaktadır. Yeşil taksonominin uygulanması, finansal raporlamada hem şirketler hem de yatırımcılar için faydalı olarak görülebilecek çeşitli yenilikler ve değişiklikler getirmiştir.

Yeşil taksonominin başlıca yeniliklerinden biri, şirketlerin varlıklarının taksonomiyle uyumlu olan oranını ölçen “Yeşil Varlık Oranı”nı açıklamaları gerekliliğidir. Bu metrik, yatırımcılara bir şirketin faaliyetlerinin çevresel sürdürülebilirliği hakkında değerli bilgiler sağlayarak daha bilinçli yatırım kararları almalarına olanak tanır.

Buna ek olarak, yeşil taksonomi çevresel, sosyal ve yönetim (ÇYS) performansına daha fazla odaklanılmasına yol açmıştır. Çalışmalar, güçlü ÇSY performansının kazanç yönetimi uygulamalarını azaltabileceğini göstermiştir; bu da yeşil taksonominin uygulanmasının daha şeffaf ve güvenilir finansal raporlamaya katkıda bulunabileceğini düşündürmektedir (Kolsi ve diğ. 2022:20388).

Ayrıca, yeşil taksonomi şirketleri, faaliyetlerinin çevresel etkilerini değerlendirmeyi amaçlayan daha yeşil muhasebe uygulamalarına katılmaya teşvik etmiştir (Partiti, 2023). Bu uygulamalar, çevrenin korunmasına ilişkin

maliyet ve faydalar hakkında değerli bilgiler sağlayarak şirketlerin ve politika yapımcıların daha bilinçli kararlar almasına yardımcı olabilir.

Genel olarak, yeşil taksonominin uygulanması, şeffaflığı ve hesap verebilirliği artıran yeni ölçütler ve açıklamalar getirerek finansal raporlamada önemli değişikliklere yol açmıştır. Bu değişiklikler daha sürdürülebilir yatırım kararları alınmasını sağlama ve çevreye daha duyarlı bir ekonomiye geçişi teşvik etme potansiyeline sahiptir (Maama ve Appiah, 2019).

3.1. Yeşil Taksonominin Altı Temel Çevresel Amacı

Yeşil Taksonomi Düzenlemesi, Avrupa Birliği'nin 2020 yılında kabul ettiği ve sürdürülebilir yatırımların teşvik edilmesi amacıyla geliştirilmiş bir düzenlemedir. Bu düzenleme, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ve iklim değişikliği ile mücadelenin finansal süreçlere entegre edilmesi amacıyla altı temel çevresel hedef belirlemektedir. Bu hedefler, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirliği sağlamak adına geniş kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Aşağıda bu altı hedef, akademik bir çerçevede açıklanmaktadır.

3.1.1. İklim Değişikliğini Hafifletme

İklim değişikliğini hafifletme, Yeşil Taksonomi Düzenlemesi'nin en önemli hedeflerinden biridir. Bu kapsamda, karbon ayak izini azaltan, fosil yakıt kullanımını sınırlayan ve yenilenebilir enerji kullanımını destekleyen projelere yönelik finansal teşvikler öngörülmektedir. İklim değişikliğini hafifletme hedefi, emisyonları azaltarak 1,5°C'lik ısınma eşiğinin aşılmasını önlemeye katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance[TEG], 2020).

3.1.2. İklim Değişikliğine Uyum

Yeşil taksonominin diğer bir önemli amacı, iklim değişikliğine uyum sağlamaktır. Bu kapsamda, iklim değişikliği kaynaklı risklerin azaltılması ve bu risklere karşı dirençli yapılar geliştirilmesi öngörülmektedir. Bu amaç, su kaynakları yönetimi, altyapıların güçlendirilmesi ve afetlere karşı dayanıklı kentlerin geliştirilmesi gibi iklim değişikliğine direnç sağlayan projelere odaklanır (European Commission, 2020).

3.1.3. Su ve Deniz Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımı ve Korunması

Yeşil taksonomi, su ve deniz kaynaklarının korunmasını, sürdürülebilir kullanımını ve yenilenmesini teşvik eden projelere finansman sağlamayı hedeflemektedir. Su kaynaklarının verimli kullanımı, kirliliğin azaltılması ve

deniz ekosistemlerinin korunması bu amacın ana unsurlarını oluşturur. Bu kapsamda, endüstriyel su tüketimini azaltan, deniz kirliliğini önleyen ve su kaynaklarının yönetimini iyileştiren projeler öncelikli olarak ele alınmaktadır (European Union, 2020).

3.1.4. Döngüsel Ekonomiye Geçişin Desteklenmesi

Döngüsel ekonomi, kaynakların etkin kullanımı ve atık yönetiminin iyileştirilmesi amacıyla tasarlanmıştır. Yeşil taksonomi, döngüsel ekonomiye geçişi destekleyerek atık üretimini azaltmayı ve doğal kaynakların daha verimli kullanılmasını hedeflemektedir. Yeniden kullanım, geri dönüşüm ve kaynakların ömrünü uzatan projeler, döngüsel ekonomi kapsamında teşvik edilmektedir (European Parliament, 2020).

3.1.5. Kirliliğin Önlenmesi ve Azaltılması

Kirliliğin önlenmesi ve azaltılması hedefi, çevreye zararlı kimyasalların ve atıkların doğaya salınımını azaltmayı amaçlar. Bu kapsamda, yeşil taksonomi, hava, su ve toprak kirliliğinin önlenmesine katkı sağlayan projelere yönelik finansal teşvikler sunmaktadır. Özellikle zararlı kimyasal maddelerin kullanımını azaltan ve kirlilik önleyici teknolojiler geliştiren projelere bu süreçte öncelik verilmektedir (European Commission, 2020).

3.1.6. Biyoçeşitlilik ve Ekosistemlerin Korunması

Biyoçeşitliliğin korunması ve ekosistemlerin sürdürülebilir yönetimi, yeşil taksonomi düzenlemesinin altıncı temel hedefidir. Bu amaç, ekosistemleri restore eden, doğayı koruyan ve biyoçeşitliliği teşvik eden projelere destek sağlamaktadır. Özellikle ormansızlaşmayı önleyen, doğal habitatların restorasyonunu içeren ve ekosistemlerin sağlıklı işleyişini destekleyen projeler, bu hedef kapsamında önceliklidir (EU TEG, 2020).

Yeşil Taksonomi Düzenlemesi'nin belirlediği altı çevresel hedef, Avrupa Birliği'nin sürdürülebilirlik politikalarının temel yapı taşlarını oluşturmaktadır. Bu hedefler doğrultusunda çevresel sürdürülebilirlik desteklenmekte, finansal kaynaklar çevre dostu projelere yönlendirilmekte ve iklim değişikliği ile mücadelede etkili bir finansal çerçeve sunulmaktadır.

Bu hedefler, sürdürülebilir finans girişimlerine rehberlik ederek çevresel etki için net ve ölçülebilir amaçlar belirler. AB Taksonomisine göre bir ekonomik faaliyetin çevresel açıdan sürdürülebilir olarak sınıflandırılabilmesi ve "Taksonomi-uyumlu" olarak tanınabilmesi için dört koşulun karşılanması gerekir:

- Bir şirket, çevresel hedeflerden en az birine uyum sağlamalı ve önemli bir katkı yapmalıdır.
- Diğer çevresel hedeflere zarar vermemelidir. Aynı zamanda, şirketin diğer hedefleri ihlal etmemesi gerekir: İklimi iyileştirmeyi amaçlayan ancak biyoçeşitliliğe zarar veren bir faaliyet sürdürülebilir olarak sınıflandırılmaz. Bu bağlamda, Avrupa Komisyonu, iklim ve çevresel hedeflerle ilgili olarak “önemli katkı sağlamak” ve “önemli zarar vermemek” ifadelerinin anlamını tanımlamak amacıyla Yetkili Mevzuatlar (Delegated Acts) aracılığıyla teknik değerlendirme kriterleri geliştirmektedir.
- Minimum sosyal güvencelere uyum sağlamalıdır.
- Yetkili Mevzuatlar çerçevesinde geliştirilen teknik değerlendirme kriterlerine uyum sağlamalıdır (European Commission, 2020).

3.2. Yeşil Taksonominin Kılavuz İşlevi

Yeşil Taksonomi, Avrupa Birliği'nin sürdürülebilir ekonomik faaliyetleri teşvik etmek amacıyla oluşturduğu ve çevresel hedeflerle uyumlu yatırımları tanımlayan kapsamlı bir düzenlemedir. Bu çerçeve, yalnızca finansal akışları yönlendirmekle kalmaz, aynı zamanda sürdürülebilir geçiş katkı sağlayan sektörlerle rehberlik eder. Yeşil taksonominin şirketler, yatırımcılar ve kamu kurumları gibi farklı paydaşlar için sağladığı kılavuz işlevleri ve tanımladığı sürdürülebilirlik kriterleri aşağıda açıklanmıştır.

3.2.1. Şirketler İçin Rehberlik

Yeşil Taksonomi, şirketlerin faaliyetlerini çevresel sürdürülebilirlik açısından değerlendirmesi, sürdürülebilir kurumsal politikalar geliştirmesi ve daha kapsamlı raporlama yapması için bir araç sunar. Bu sayede şirketler, çevresel etkilerini ölçebilir, iklim ve çevresel geçiş planlarını güvenilir bir çerçevede belirleyebilir ve finansman sağlamada taksonomiden yararlanabilir. Taksonomi, özellikle finansal şirketlere, sürdürülebilir ürünler ve finansal araçlar tasarlarırken güvenilir bir rehber sunmaktadır. Bu doğrultuda şirketler, taksonomi kriterleri aracılığıyla sürdürülebilirlik hedeflerine yönelik performanslarını daha şeffaf ve karşılaştırılabilir hale getirebilir (EU TEG, 2020).

3.2.2. Yatırımcılar İçin Rehberlik

Yatırımcılar, Yeşil Taksonomi'yi kullanarak portföylerini sürdürülebilir yatırımlarla çeşitlendirebilir ve yatırım kararlarını çevresel etkileri göz önünde bulundurarak alabilirler. Taksonomi, yatırımcıların finansal

faaliyetlerin çevresel performansını daha iyi anlamasını sağlayarak, iklim değişikliği ve diğer çevresel riskleri azaltan yatırımların desteklenmesine katkıda bulunur. Böylece yatırımcılar, yalnızca karlılık değil, aynı zamanda çevresel sürdürülebilirlik açısından da değerlendirilebilen bir yatırım stratejisi izleyebilir (European Union, 2020).

3.2.3. Kamu Kurumları İçin Rehberlik

Kamu kurumları, çevresel hedeflerine ulaşmak ve geçiş politikalarını geliştirmek amacıyla Yeşil Taksonomi'yi kullanabilir. Bu bağlamda, kamu kurumları, çevresel sürdürülebilirlik kriterlerini düzenlemeler ve teşvik programları ile uyumlu hale getirebilir ve kamu yatırımlarını iklim dostu projelere yönlendirebilir. Taksonomi, bu kurumların sürdürülebilirlik alanında daha şeffaf ve ölçülebilir bir çerçeve oluşturmasına yardımcı olur. Örneğin, şehir planlaması, enerji verimliliği ve yeşil altyapı yatırımlarında taksonominin standartları, çevresel açıdan sürdürülebilir hedeflerin benimsenmesini teşvik eder (European Commission, 2020).

3.3. Çevresel Sürdürülebilirlik Kriterleri

Yeşil Taksonomi, çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunan faaliyetleri belirlerken, farklı alanlarda katkı sağlayan üç ana faaliyet türü tanımlamaktadır:

- **Düşük Karbon:** Bu faaliyetler, doğrudan çevresel hedeflere ulaşılmasına katkı sağlar. Örneğin, yenilenebilir enerji üretimi, karbon ayak izini azaltarak iklim değişikliğiyle mücadeleye doğrudan katkıda bulunur. Bu tür faaliyetler, çevresel fayda sağlayan projeleri finanse ederek doğrudan katkı sağlamaktadır (European Union, 2020).
- **Destekleyici Faaliyetler:** Bu faaliyetler, diğer endüstrilerde çevresel sürdürülebilirliği sağlama sürecine destek sunar. Örneğin, enerji verimliliği sağlayan teknolojiler, sanayi tesislerinin karbon salınımını azaltarak çevresel hedeflerin elde edilmesine katkı sağlar. Bu tür faaliyetlerin sürdürülebilirlik açısından önemi, daha geniş bir çevresel etki yaratarak diğer sektörlerde dönüşüm sağlamalarından kaynaklanır (EU TEG, 2020).
- **Geçiş Faaliyetleri:** Geçiş faaliyetleri, özellikle karbon yoğun sektörlerin daha sürdürülebilir hale gelmesini sağlamayı amaçlar. Bu tür faaliyetler, tamamen çevre dostu olmayabilir ancak karbon emisyonlarını azaltmak için geliştirilen teknolojiler veya geçiş süreçleri olarak önemlidir. Örneğin, fosil yakıtları daha verimli kullanan ve emisyonları sınırlayan teknolojiler, tam sürdürülebilir olmasa bile çevresel geçiş sürecinde bir rol oynamaktadır (European Commission, 2020).

Yeşil Taksonomi, sürdürülebilir yatırım süreçlerine rehberlik ederek ekonomik aktörlerin çevresel hedeflerle uyumlu adımlar atmasını sağlar. Bu düzenleme, şirketlerin daha sürdürülebilir faaliyetler planlaması, yatırımcıların çevreye duyarlı portföyler oluşturması ve kamu kurumlarının çevresel politikalarını yönlendirmesi açısından kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Taksonominin sunduğu bu rehberlik, iklim değişikliğiyle mücadele ve çevresel sürdürülebilirlik hedeflerinin finansal süreçlerle uyumlu hale getirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Liberal ekonomi politikalarının yaygınlaşmasıyla birlikte, üretim kapasitelerindeki artışa paralel olarak hammadde ve enerji talebinde kayda değer bir yükseliş meydana gelmiştir. Bu durum, atmosfere zehirli gaz salınımının artmasına yol açmakta ve çevresel sürdürülebilirliği tehdit etmektedir. Ancak yenilenebilir enerji yatırımları, yüksek başlangıç maliyetleri nedeniyle birçok aktör için cazip olmaktan uzak görünmekte; küresel tasarrufların yetersiz düzeyde olması da bu alandaki yatırımların ertelenmesine veya sekteye uğramasına sebep olmaktadır. Bu bağlamda, sürdürülebilir kalkınmanın devamlılığı ve yenilenebilir enerji kaynaklarının ekonomiye entegrasyonunun sağlanabilmesi adına, firmaların bu alana yönelmesi teşvik edilmelidir. Ayrıca, yenilenebilir enerjiye yönelik finansman mekanizmalarının yeniden yapılandırılması ve maliyetlerin azaltılması, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal sorumluluk odaklı projelerin hayata geçirilmesinde kritik bir rol oynayacaktır (Şimşek ve Tunalı, 2022).

3.4. Uluslararası Uygulama Örnekleri

3.4.1. Çin Yeşil Tahvil Kataloğu

Avrupa Birliği'nin ötesinde, diğer ülkeler ve yargı bölgeleri de kendi sürdürülebilirlik çerçevelerini oluşturarak yeşil taksonomi uygulamalarını benimsemektedir. Çin Halk Cumhuriyeti, bu kapsamda yeşil tahvil piyasasını teşvik etmek amacıyla kendi "Yeşil Tahvil Onaylı Proje Kataloğu"nu geliştirmiştir. Bu katalog, yeşil tahvil ihracı ve sürdürülebilir yatırım için kapsamlı bir kılavuz sunarak belirli çevresel sürdürülebilirlik kriterleri doğrultusunda projeleri sınıflandırmaktadır (Climate Bonds Initiative, 2021). Çin'in yeşil tahvil piyasasına yönelik bu düzenlemesi, AB Taksonomisi'ne benzer şekilde yatırımcı güvenini artırmak ve çevresel sürdürülebilirlik standartlarını desteklemek amacı taşımaktadır.

Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği ASEAN, 2017'de Yeşil Tahvil Standartlarını (ASEAN GBS) yayınlamıştır. Bu standartlar, çevresel projelere tahsis edilen fonların şeffaflığı ve izlenebilirliği, tahvil ihraçlarının yeşil etiketli kriterlere uygun olmasının sağlanması gibi yeşil projelerin tanımı

yapılmaktadır. Ancak daha çok bölgesel ihtiyaçlara odaklanır. Yine Hindistan, 2017'de Hindistan Yeşil Tahvil İlkelerini tanıtarak yeşil finansman projelerini desteklemek için ulusal bir çerçeve oluşturdu. Bu çerçeve, yenilenebilir enerji, sürdürülebilir ulaşım ve enerji verimliliği gibi alanlara öncelik verir. Hindistan, küresel ilkelerle uyumlu çalışmayı amaçlamakla birlikte, yerel kalkınma hedeflerini de dikkate alır. Güney Afrika, 2022 yılında Güney Afrika Yeşil Taksonomisini yayınladığı standartta karbon yoğun endüstrilerin dönüşümünü ve sürdürülebilir yatırımları teşvik etmektedir. Özellikle fosil yakıt ağırlıklı ekonomiden yenilenebilir enerjiye geçişi desteklenmekte, sektörel bazda faaliyetlerin sınıflandırılmasını içermekte ve sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik unsurlarını dengelemektedir (TCTB, 2024).

3.5. Yeşil Taksonomi Uygulamasındaki Zorluklar

Yeşil taksonominin uygulanması, yalnızca faydalarla değil, bazı önemli zorluklarla da karşı karşıyadır. Kapsamlı bir yeşil taksonomi oluşturmak, çevresel faktörlerin hassas bir şekilde değerlendirilmesini ve farklı paydaş çıkarlarının uyumlaştırılmasını gerektiren karmaşık bir süreçtir. Bu durum, finansal piyasaların yanı sıra düzenleyici kurumlar için de büyük bir zorluk teşkil etmektedir. Ayrıca, yeşil taksonomi düzenlemelerinin sürekli güncellenmesi ve sektördeki değişimlere uygun hale getirilmesi gerekliliği, uygulama sürecini daha da karmaşık hale getirmektedir (EU TEG, 2020).

Yeşil taksonomi uygulamasında karşılaşılan bu zorlukların üstesinden gelebilmek için politika yapımcılar ve sektör liderleri, çeşitli çözüm önerileri geliştirmiştir. Bunlar arasında, yeşil taksonomilerin tasarımı ve uygulanması sürecinde açık ve tutarlı kılavuz ilkeler geliştirilmesi bulunmaktadır. Bu ilkeler, taksonominin kapsamı, çevresel sürdürülebilirlik kriterleri ve izleme mekanizmaları gibi temel konuları ele almalıdır. Ayrıca, kılavuzların oluşturulması sürecinde paydaşların da görüşlerinin alınması, yeşil taksonomi standartlarının daha geniş bir kabul görmesini sağlayabilir. Yeşil taksonominin uygulanması, sürdürülebilir yatırımların teşvik edilmesi ve çevresel sürdürülebilirlik açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Avrupa Birliği başta olmak üzere birçok ülkenin geliştirdiği yeşil taksonomi standartları, finansal sistemleri daha sürdürülebilir hale getirmeye yönelik önemli adımlar içermektedir. Ancak, bu uygulamaların etkin bir şekilde hayata geçirilebilmesi için kapsamlı kılavuz ilkelerin geliştirilmesi ve paydaşların sürece aktif katılımının sağlanması kritik önem taşımaktadır. Yeşil taksonomi, sürdürülebilir bir geleceğe yönelik finansal ve çevresel hedeflerin entegre edilmesinde önemli bir rol oynamaya devam edecektir (European Commission, 2020).

4. Yeşil Taksonominin Raporlama Açısından Gelecek Beklentilere Olan Etkileri

Yeşil taksonomi, ekonomik faaliyetlerin çevresel etkilerini değerlendirmek için geliştirilmiş bir sınıflandırma sistemidir. Bu tür sınıflandırmalar, şirketlerin finansal raporlamalarında çevresel sürdürülebilirlik kriterlerine ne kadar uyumlu olduklarını göstermelerini sağlayarak, yatırımcılar ve diğer paydaşlar için daha güvenilir bilgi sunmaktadır. Şirketlerin, çevresel sürdürülebilirlik performanslarını ölçmek ve raporlamak için yeni bir standart getirmekte ve bu sayede finansal raporlama daha şeffaf ve sorumlu hale gelmektedir. Gelecekteki finansal raporlama beklentileri arasında, şirketlerin yalnızca mali performanslarını değil, aynı zamanda çevresel katkılarını ve sürdürülebilirlik hedeflerine uyumlarını da raporlamaları gerekecektir. Bu değişim, hem raporlama süreçlerini karmaşıklatacak hem de şirketlere uzun vadeli stratejik faydalar sağlayarak yeşil finansman çevresini daha da güçlendirecektir.

Alessi ve diğerleri (2024) yapmış olduğu bir çalışmada yeşil kârlılık, yeşil geçiş ilerlemesi ve yeşil uzun vadeciliği ölçmek amacıyla üç önemli metrik önermektedir:

- **Yeşil Faiz, Vergi, Amortisman ve İtfa Öncesi Faaliyet Kârı:** Bu metrik, yeşil gelir ile yeşil işletme harcaması (opex) arasındaki fark olarak tanımlanır. GOPBITDA, geleneksel EBITDA (Earnings Before Interest, Tax, Depreciation, and Amortization) ölçümüne paralel bir şekilde tasarlanmıştır; henüz işletme dışı potansiyel harcamalar (örneğin, yeniden yapılanma maliyetleri) dikkate alınmadan önceki faaliyet kârlılığını yansıtır. Bu yaklaşım, işletmenin çevresel sürdürülebilirliğe yönelik faaliyetlerinden elde edilen kârlılığı izlemek için bütüncül bir bakış açısı sunar.
- **İklim Geçiş Hızı (Climate Transition Velocity):** Yeşil sermaye harcamasının (green capital expenditure- capex) yeşil gelire oranının doğal logaritması olarak hesaplanan bu metrik, bir kuruluşun düşük karbon ekonomisine geçiş hızını değerlendirmek için güçlü bir araçtır. Pozitif değerler, yeşil dönüşüm yönünde kaydedilen ilerlemeyi ifade ederken, değerlerin büyüklüğü geçişin hızını temsil eder. Negatif değerler ise, kuruluşun bu dönüşüme karşı isteksizliğini veya yavaş bir geçiş sürecini işaret eder.
- **Yeşil Uzun Vadeciliğin Ölçümü (Green Longevity Ratio):** Yeşil sermaye harcamasının (capex) yeşil işletme harcamasına (opex) oranının doğal logaritması olarak tanımlanan bu metrik, bir kuruluşun

çevresel sürdürülebilirlik çabalarının uzun vadede sürdürülme kapasitesini ölçer. Pozitif değerler, organizasyonun zaman içinde çevresel performansını artırmayı hedeflediğini gösterirken, negatif değerler bu çabaların hızını düşürme eğilimini işaret eder.

Bu metrikler, organizasyonların çevresel sürdürülebilirlik stratejilerini nicel olarak değerlendirmek ve düşük karbon ekonomisine geçiş süreçlerini analiz etmek için kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır.

Bu nedenle, Taksonomiden etkilenen üç grup tanımlanabilir:

1. 500'den fazla çalışanı olan ve Finansal Olmayan Raporlama Direktifi'ne (NFRD) tabi olan şirketler
2. AB'de finansal ürünler sunan ve dağıtan finansal piyasa katılımcıları, işveren bazlı emeklilik sağlayıcıları da dahil olmak üzere
3. AB üye devletlerinin, yeşil finansal ürünler veya tahviller için kamuya yönelik tedbirler, standartlar veya etiketler belirlerken başvurdukları kurumlar

Bu üç grubun AB Taksonomisi hakkında raporlama zorunluluğuna uyma takvimleri farklılık göstermektedir. Finansal piyasa katılımcıları ve finansal ürün sunmayan şirketler için gereklilikler de farklıdır. Bazı şirketler/finansal piyasa katılımcıları, büyüklükleri ve ekonomik faaliyetlerine bağlı olarak her iki kategoriye de girebilir. İlgili tüm şirketler, ekonomik faaliyetlerinin sürdürülebilirliği ne ölçüde dikkate aldığını veya AB Taksonomisi Yönetmeliği temelinde nasıl içerdiklerini açıklamak zorundadır.

Şirketlerin raporlaması gerekenler şunlardır:

- Taksonomiye uyumlu faaliyetlerle ilişkili ürün veya hizmetlerden elde edilen toplam cironun oranı.
- AB Taksonomisi ile uyumlu olan sermaye harcamalarının (CapEx) oranı.
- Taksonomiye uyumlu faaliyetlerle ilişkili varlıklar veya süreçlerle bağlantılı işletme giderlerinin (OpEx) oranı.

4.1. Bir Şirketin Uygunluğunun ve Uyumunun Değerlendirilme Süreci

AB Taksonomisi'nin amacı, finansmanı sürdürülebilir yatırımlara yönlendirmek olup, finans sektöründe büyük bir etki yaratmaktadır. Aynı zamanda, çeşitli iş faaliyetleri yürüten finansal olmayan şirketlerde de önemli bir etkiye sahip olacaktır (Brooks ve Schopohl, 2020). Daha önce belirtildiği

gibi, Finansal Olmayan Raporlama Direktifi' ne (NFRD) tabi olan finansal olmayan şirketler, taksonomiye uygunluk ve uyumlu faaliyetlerin oranını açıklamak zorunda kalacaktır. Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD) ile NFRD' nin gözden geçirilmesi sonrasında bu raporlama gereksinimlerinin kapsamının genişlemesi ve daha fazla şirketi kapsamı beklenmektedir. Taksonomi uyumunun değerlendirilme ve raporlama süreci dört adımda özetlenebilir (Zetzsche ve Anker-Sørensen, 2022: 47):

- i. **Uygun Faaliyetlerin Tanımlanması:** Şirketin faaliyetlerinin hangilerinin Taksonomi kapsamında yer aldığını belirlemek ve dolayısıyla tarama için uygun faaliyetleri değerlendirmek.
- ii. **Tarama:** Uygulanabilir teknik değerlendirme kriterleri belirlendikten sonra, şirketin veri toplama yaklaşımını (örneğin anketler yoluyla) belirlemesi gerekir. Bu adımda hem teknik hem de finansal veriler toplanır.
- iii. **Finansal Dağılımlar:** Şirketin finansal olmayan ya da finansal bir kuruluş olmasına bağlı olarak farklı temel performans göstergesi (KPI) uygulanacaktır. Finansal olmayan kuruluşlar için toplam gelir, sermaye harcamaları (CAPEX) ve işletme giderleri (OPEX), Taksonomi' nin tanımlamalarına göre dikkate alınmalıdır. Her KPI için şirket, uygun ve uyumlu ekonomik faaliyetlerle ilişkili oranı hesaplamalıdır.
- iv. **Raporlama:** Bu son adım, tarama sürecinin girdi, süreç ve çıktılarının özetlenmesini ve raporlama gereksinimlerine (NFRD ve gelecekteki CSRD) uygun bir güvence dokümanı oluşturulmasını içerir. Nihai rapor, Taksonomi Düzenlemesi' nin 8. Maddesini tamamlayan yetkili mevzuatta belirtilen açıklama gereksinimlerine tam uyum sağlamalıdır.

Bazı uzmanlar, AB Taksonomisi ile ilgili olarak ölçüm, eşik değerleri, kapsam ve istenmeyen sonuçlar konusunda endişeler dile getirmiştir. Diğerleri ise yerel ve ulusal bağlamların dikkate alınması gerektiğini ve sınıflandırma ile eşik değerlerin dinamik olmasının önemini vurgulamıştır. Sınıflandırmanın sürdürülebilirliğin ana akım haline gelmesine katkı sağlamayabileceği, aksine kolaylığı teşvik edip hırslı çabalara engel olabileceği endişesi taşınmaktadır. Bu nedenle, bazı uzmanlar Taksonominin yatırımcıların yatırımlarının gerçek ekonomi dönüşümüne nasıl bir katkı sağladığını anlamalarına yeterince yardımcı olamayacağından endişe duymaktadır (Myklebust, 2022: 445).

Ekonomik faaliyetlerin taksonomiye uyumu ile ilgili veriler işletmeler için oldukça değerlidir; bu veriler, şirketlerin kendi iş süreçlerini analiz etmelerine

ve karbon azaltım yolunda rakiplerine kıyasla nerede olduklarını anlamalarına yardımcı olabilir. Ayrıca, Taksonomi Düzenlemesi'nin 8. Maddesi uyarınca uyumlarını açıklamak zorunda olan finansal operatörler için de faydalıdır.

Bununla birlikte, Avrupa mevzuatının şeffaflık ve açıklama konusundaki etkinliği, verilerin Taksonomi gereksinimlerinin uygulanma zamanlamasıyla uyumlu olarak erişilebilir olmasına bağlıdır. Aynı zamanda, verilerin güvenilir ve karşılaştırılabilir olması kritik önem taşır. Raporlama ve açıklamalar, yeşil yıkama riskinden kaçınmak amacıyla ortak standartlara ve özellikle şeffaflık ilkesine uygun olarak yapılmalıdır (Baumüller ve Sopp, 2021: 8).

Dikkate alınması gereken bir diğer önemli konu, sürdürülebilirlikle ilgili bilgi raporlayan şirketlerin sayısının artacak olmasıdır. CSRD' nin NFRD' yi gözden geçirmesiyle birlikte, raporlama yapan şirket sayısının yaklaşık beş katına (11.000'den 50.000'e) çıkması beklenmektedir. Buna ek olarak, gönüllü olarak açıklama yapmayı tercih edebilecek KOBİ'ler de dahil olmak üzere başka birçok şirket bulunmaktadır. Ancak bu bilgilere ulaşmak hemen mümkün olmayacak; bu tür sürdürülebilirlik verilerinin toplanması zaman alacaktır.

Çevresel hedeflere yatırım yapan finansal ürünlerle ilgili açıklamaların, Taksonomi Düzenlemesi' nin 5. ve 6. Maddeleri uyarınca, Ocak 2022'den itibaren zorunlu hale geleceğini belirtmek önemlidir. Aynı zamanda, finansal ürünlerin uyum açıklamaları için şirketlerin uyum verilerine ihtiyaç duyulmaktadır ve bu da Taksonomi Düzenlemesi'nin 8. Maddesi çerçevesinde yapılmaktadır. Ancak, 250'den fazla çalışanı olan şirketlerle ilgili veriler 2023'ten itibaren, borsaya kote KOBİ'lerle ilgili veriler ise 2026'dan itibaren erişilebilir olacaktır (Partili, 2023)

O'Reilly ve diğerlerinin 2024 yılında yapmış olduğu çalışmada Avrupa Birliği Yeşil Taksonomisi' nin (Taxonomy) küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) üzerindeki etkilerini araştırmaktadır. Araştırma, 192 muhasebe uzmanı ile yapılan anketler aracılığıyla, KOBİ'lerin Yeşil Taksonomi' yi uygulama konusundaki algılarını ve karşılaştıkları raporlama zorluklarını incelemektedir. Sonuçlar, muhasebe uzmanlarının taksonomi gerekliliklerinin uygulanabilir olduğunu düşündüğünü göstermekte, ancak uygulama maliyetlerinin yüksek olduğu durumlarda KOBİ'lerin yalnızca zorlandıklarında taksonomiye uyum sağlayacaklarını ortaya koymaktadır. Çalışma, KOBİ'lerin çevresel sürdürülebilir raporlamasında muhasebe uzmanlarının rolünü vurgulamakta ve bu süreçte gerekli desteklerin sağlanmasının önemini belirtmektedir. Ayrıca, hükümet desteği ve eğitim gibi unsurların, taksonomi uygulamasının kalitesini artırabileceği sonucuna varılmaktadır.

5. Sonuç

Yeşil taksonomiler, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik küresel çabalar çerçevesinde, ekonomik faaliyetlerin çevresel etkilerini ölçmek ve değerlendirmek amacıyla geliştirilen sınıflandırma sistemleridir. Bu sistemler, şirketlerin çevresel performanslarını şeffaf bir şekilde raporlamalarını sağlayarak, yatırımcılar, düzenleyiciler ve diğer paydaşlar için güvenilir ve kıyaslanabilir bilgi kaynakları sunmaktadır. Özellikle Avrupa Birliği Yeşil Taksonomisi gibi düzenleyici çerçeveler, finansal akışları sürdürülebilir yatırımlara yönlendirerek düşük karbonlu bir ekonomiye geçişi hızlandırmayı hedeflemektedir.

Yeşil taksonomiler, işletmelere, operasyonel ve stratejik karar süreçlerinde sürdürülebilirlik boyutunu entegre etme imkanı sunmaktadır. GOPBITDA, iklim geçişi hızı ve yeşil uzun vadeliçlik gibi yenilikçi metrikler, şirketlerin çevresel performanslarını daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmelerine olanak tanıyarak, sürdürülebilirlik stratejilerinin etkinliğini ölçmek için önemli bir araç haline gelmiştir. Bu yaklaşım, yalnızca mevcut durumu değerlendirmekle kalmayıp, aynı zamanda gelecekteki sürdürülebilirlik hedeflerine yönelik yol haritaları oluşturmaya da yardımcı olmaktadır.

Ancak, yeşil taksonomilerin uygulanması sürecinde bazı zorluklar da yaşanmaktadır. Raporlama maliyetleri, veri toplama ve analizindeki zorluklar, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) için önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu nedenle, hükümet destekleri, eğitim programları ve uluslararası iş birlikleri, yeşil taksonomilerin yaygınlaşması için kritik öneme sahiptir.

Sonuç olarak, yeşil taksonomiler, finansal raporlamanın kapsamını genişleterek, yalnızca mali performansı değil, aynı zamanda çevresel etkileri de içeren daha bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır. Bu sayede, finansal sistemin sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen bir yapıya dönüşmesi hedeflenmektedir.

Kaynakça

- Akçakanat Ö., Aksoy E. (2023). G-20 ülkelerinin yeşil merkez bankacılığı kararlarına göre değerlendirilmesi, *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 7 (1),1-15.
- Alessi L., Cojoianu T., Hoepner A.G.F., and Michelon G. (2024). Accounting for the eu green taxonomy: exploring its concept, data and analytics, *Accounting Forum*, Vol.48 No: 3, 365-373
- Başoğlu B. (2024). Sürdürülebilir Kalkınma Perspektifinden Yeşil Finans. Sosyal Bilimler Enstitüsü Tezi. *Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi*. Erişim Adresi: <https://www.proquest.com/docview/3110358693?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>
- Baumüller, J., and Sopp, K. (2021). Double materiality and the shift from non-financial to European sustainability reporting: review, outlook and implications. *Journal of Applied Accounting Research* (Vol.23, Issue1, p.8). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/jaar-04-2021-0114>
- Bedenik, N. O., and Barisic, P. (2019). Nonfinancial reporting: theoretical and empirical evidence. *IntechOpen eBooks*. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.5772/intechopen.87159>
- Brooks, C., and Schopohl, L. (2020). Green accounting and finance: Advancing research on environmental disclosure, value impacts and management control systems. *The British Accounting Review* Vol. 53, Issue 1, p. 100973). Elsevier BV. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1016/j.bar.2020.100973>
- Brühl, V. (2021). Green finance in europe strategy, regulation and instruments. *Springer Science Business Media*. (Vol. 56, Issue 6). 323-340. <https://doi.org/10.1007/s10272-021-1011-8>
- Canikli S. (2022). Sürdürülebilir finans mekanizmaları, araçları ve sürdürülebilir kalkınma ilişkisi. *Akdeniz İİBF Dergisi*,22(1) 26-39
- Climate Bonds Initiative. (2021). China Green Bond Market Report. Erişim adresi: https://www.climatebonds.net/files/reports/cbi_china_sotm_2021_0.pdf
- Climate Bonds Initiative. (2022). Green bonds and eu taxonomy: opportunities and challenges for sustainable finance. Retrieved from Climate Bonds Initiative. Erişim adresi: <https://www.climatebonds.net/standard/taxonomy>
- Dariah A.R, A. M., and Srisusilawati P. (2023). Green taxonomy for sustainable production across countries. *5 th Sores Social and Humaniora Research Symposium (SoRes)*. Erişim adresi: <file:///C:/Users/USER/Downloads/14257-Article%20Text-71095-1-10-20231027.pdf>
- Ecim, D., and Maroun, W. (2022). A review of integrated thinking research in developed and developing economies. *Journal of Accounting in Emerging*

- Economies*, 13(3), 589. Emerald Publishing Limited. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1108/jaee-02-2022-0046>
- EU Technical Expert Group on Sustainable Finance (TEG). (2020). Taxonomy: final report of the technical expert group on sustainable finance. Erişim Adresi: https://finance.ec.europa.eu/system/files/2020-03/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf
- European Commission. (2020). “Eu taxonomy for sustainable activities.” Erişim adresi: https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en
- European Union. (2020). Taxonomy regulation: establishing the framework for a sustainable investment. Erişim Adresi: <https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities>
- Institute for Climate Economics (I4CE). (2021). Understanding the european union’s green taxonomy: a guide for policymakers and businesses. Paris: I4CE. Available from I4CE Website.
- International Platform on Sustainable Finance (IPSF). (2021). Common ground taxonomy, climate change mitigation. Available at IPSF Report.
- Kolsi, M. C., Al-Hiyari, A., and Hussainey, K. (2022). Does environmental, social, and governance performance mitigate earnings management practices? *Evidence From US Commercial Banks*. Vol. 30, Issue 8, p. 20386-20401. Springer Science Business Media. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-23616-2>
- Kuzmin E., Mirzaev B., and Alimov U., (2024). Green taxonomy for sustainable development, E3S Web Of Conferences 574, (CONGREEN-TAX-2024) Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202457400001>
- Maama, H., and Appiah, K. O. (2019). Green accounting practices: lesson from an emerging economy. *Qualitative Research in Financial Markets*. Vol. 11, Issue 4, p. 456. Emerald Publishing Limited. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1108/qrfm-02-2017-0013>
- Myklebust T.(2022). Climate-related financial risks: considering an emerging framework for assessment and disclosure in a regulatory perspective. *European Business Law Review* 33, no. 3 (2022): 443-462.
- Nedopil, C., Dordi, T., and Weber, O. (2021). The nature of global green finance standards evolution, differences, and three models. *Sustainability*. 13, 3723. Erişim Adresi :<https://doi.org/10.3390/su13073723>
- O’Reilly S., Gorman L., Mac A. B. C.,M. and Brennan N. (2024). Implementing the european union green taxonomy: Implications for small-and medium-sized enterprises. *Accounting Forum*, 48: 3, Erişim Adresi: 401-426, DOI: 10.1080/01559982.2023.2272394
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD] (2020). Developing sustainable finance definitions and taxonomies, gre-

- en finance and investment, *OECD Publishing*, Paris, Erişim Adresi :<https://doi.org/10.1787/134a2dbe-en>.
- Partiti, E. (2023). Green asset ratio and taxonomy disclosures for credit institutions. in e. partiti, *SSRN Electronic Journal*. RELX Group (Netherlands). Erişim Adresi: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4383133>
- Şimşek, O., and Tunalı H. (2022). Yeşil finansman uygulamalarının sürdürülebilir kalkınma üzerindeki rolü: Türkiye projeksiyonu. *Journal of Economics and Financial Researches*,4(1): 16-45
- TCTB, (2024). Taksonomi. Erişim adresi: <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/surdurulebilir-finansman/taksonomi>
- Tettamanzi P, Tedeschi R.G., and Murgolo M. (2024). The european union (eu) green taxonomy: codifying sustainability to provide certainty to the markets. *Environment, Development and Sustainability*. 26: 27111–27136 Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1007/s10668-023-03798-6>
- United Nations Environment Programme (UNEP). (2021). The role of sustainable finance taxonomies in environmentally sustainable investments. Erişim Adresi: <https://www.unep.org/resources/annual-report-2021>
- Yeşil Büyüme. (2024). Türkiye Yeşil Taksonomi Rehberi. Erişim adresi: <https://yesilbuyume.org/turkiye-yesil-taksonomi-rehberi/>
- Zetsche, D. A., Anker-S., L. (2022). *Regulating sustainable finance in the dark.*, *European Business Organization Law Review*. Vol. 23, Issue 1, p. 47. Springer Science Business Media. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1007/s40804-021-00237-9>